

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

20. De septimo quoque anno, qui dicitur annus remissionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

improbi in ipsa etiam animalia odium conciperent, ac proinde peccando detererentur. Exod. 21. Si Bos, inquit, eorum percusserit virum, aut mulierem, & mortui fuerint, lapidibus obruetur, & non comedatur carnes eius. Quod si bos eorum percussit solitus esset, & Dominus eius admoneretur, nec tamen includeret eum, & occideret aliquem, & bos lapidibus obruebatur, & Dominus eius occidebatur. Postremo lex etiam continetur Numer. 5. de vxore viro adulterij suspecta, quam lex iubet certo quodam ritu examinari, & examinatum, vel condemnari, vel absolui: lex autem sic habet. Vir, cuius vxor errauerit, maritumque contemnerit dormierit cum altero viro, & hoc maritus deprehendere non quiverit, sed lateat adulterium, & testibus argui non potest, quia non est inuenta in stupro: si spiritus zelotypie concitauerit virum contra vxorem suam, que vel polluta est, vel falsa suspitione appetitur, adducet eam ad sacerdotem, & offeret oblationem pro illa decimam partem farinae hordeaceae: non fundet super illam oleum, nec imponet thui: quia sacrificium zelotypiae est, & oblatio inuestigantis adulterium. Offeret igitur eam sacerdos, & statuet coram Domino: assumetque aquam sanctam in vase fictili, & paniculum terrae de pavimento tabernaculi mittet in eam. Cumque steterit mulier in conspectu Domini, discoperiet caput eius, & ponet super manus illius sacrificium recordationis, & oblationem zelotypiae: ipse autem tenuit aquas amarissimas, in quibus cum execratione maledicta conticit, adurabitque eam, & dicit. Si non dormiuit vir alienus tecum, & si non polluta es deserto mariti thoro, non tibi nocebunt aquae istae amarissimae, in quas maledicta contigit: Sin autem declinasti a viro tuo, atque polluta es, & concubisti cum altero viro, his maledictionibus subiacebis. Det te Dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo tuo, putrescere faciat femur tuum, & tu meus uerus tuus distrampatur, ingrediantur aequae maledictae in uentre tuum, & uero in uentre tuum putrescat femur. Et respondebit mulier. Amen. Amen. Scribetque Sacerdos in libello ista maledicta, & delebit ea aquis amarissimis, in quas maledicta contigit, & dabit ei bibere. Quas cum exhauserit, tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotypiae, & eleuabit illud coram Domino, imponetque illud super altare: ita duntaxat ut prius pugillam sacrificij tollat de eo, quod offeritur, & incendat super altare: & sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum biberit, si polluta est, & contempto viro adulterij rea, pertransibunt eam aquae maledictionis, & inflatio uentre computrescet femur: eritque mulier in maledictionem, & in exemplum omni populo. Quod si polluta non fuerit, erit innoxia, & faciet liberos. Ista est lex zelotypiae. Si declinabit a viro suo, & si polluta fuerit, maritusque spiritum concitatus adduxerit eam in conspectu Domini, & fecerit ei Sacerdos iuxta omnia, quae scripta sunt, maritus absque culpa erit, & illa recipiet iniquitatem suam. Haec ibi.

Sciendum est, c. 1. 2. & 3. de purg. vulga. damnari purgationes vulgares, quibus quidam ad ostendendam innocentiam suam, cum alicuius criminis infamia laborarent, super ignitos carbonones nudis pedibus incedere volebant: aut candens ferum manibus atrectare, aut per feruentem aquam transire: & nihilominus Deus permittit Iudaeis uiris, ut cogere similibus purgationibus vxores, quae ipsi nomine adulterij suspectae erant, suam innocentiam ostendere: Hoc permittit Deus Iudaeis, ut imperfectis hominibus. Duo sunt mala, quae omnem Rempublicam pertur-

bare solent, videlicet homicidium, & adulterij; quibus duobus malis obuiam ire uoluit in hac parte Dominus: & ideo permittit uiris, ut vxorum innocentiam explorarent, ne eas facile, & temere ex suspitionibus adulterij necarent: & vxores maximum vitae discrimen subire uoluit, ut eas ab adulterio deterreret, cum nosset, scelus suum posse facile deprehendi. Item, docetur hac lege, Deum uoluisse, ut multae foeminae sine culpa poenam, & tormentum sustinerent, sed non sine premio: nam permittit hoc loco innocentes vxores aliquando adulterij infamia laborare, aquas amarissimas bibere, sed coperta innocentia noua prole donari. Discimus quoque, grauius mala esse perferenda, ut malam suspitionem ex proximorum animo euellamus. Significatur etiam hac lege, tristem esse debere peccati praeteriti recordationem coram Domino, iuxta illud, Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae: & ideo noluit Deus, ut in hac oblatione offerretur oleum, aut thus, aut sal, cum alioqui Leuit. 2. in omni oblatione sal, oleum, & thus esset offerendum: oleum exhilarat, corroborat, lenit, tranquillat: thus quoque suo odore delectat, in sacrificijs suffitum gratissimum praebet: Sal condimentum est cibi, sapore palatum excitat.

Caput XX.

De septimo quoque anno, qui dicitur annus remissionis.

Leuitici 25. Lex promulgatur huiusmodi: Quando ingressi fueritis terram, quam ego dabo uobis, sabbatizet terra sabbatum Domini, (id est, quiescat quiete quadam Domino dicata) sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, colligesque fructus ex ea: Septimo autem anno sabbatum erit terrae requietionis Domini. Agrum non seres, & vineam non putabis. Quae sione gignet humus, non metes, & uvas primitiarum tuarum non colliges quasi uindemiam: annus enim requietionis terra est: Sed erunt uobis in cibum, tibi, & seruo tuo, ancillae, & mercenario tuo, & aduena qui peregrinatur apud te. Haec tibi lex mandata. Non igitur mecentur segetes, sed leuiter duntaxat amputabuntur spicae, & fructus agrorum, vinearum, & oliuarum, & aliarum arborum, communes erunt omnibus ob pauperum subsidium.

Exodi 23. Anno septimo dimittes (terram) & requiescere facies, ut comedant pauperes populi tui: & quicquid reliquum fuerit, eadem bestia agri. Ita facies in uinea, & in oliueti tuo, & ne solliciti essent Hebraei, vel an xij, vel remissi ad beneficentiam, Leuitici 25. praescribitur: Quod si dixeritis: Quid comedemus anno septimo, si non seuerimus, neque collegerimus fruges nostras? Dabo benedictionem meam uobis anno sexto, & faciet fructus trium annorum.

Deinde serui Hebraei libertate donabatur eodem anno septimo. Exodi 21. Si emeris seruum Hebraeum, sex annis seruet tibi, in septimo egredietur liber gratis. Eodem quoque anno omnia debita remittebantur. Deuteronomij 15. septimo anno facies remissionem, quae hoc ordine celebrabitur: Cui debetur aliquid ab amico, vel proximo, vel fratre suo, repetere non poterit, quia annus remissionis est Domini. A peregrino, & aduena exiges.

Cinem & propinquum repetendi non habebis potestatem. Et ne avari à mutuo dando abstinerent; ibidem subiicitur: *Cave ne forte subrepat tibi impia cogitatio, & dicas in corde tuo, Appropinquat septimus annus remissionis, & averti: ut oculos tuos à paupere fratris tui, nolens ei quod postulat, mutuum commodare, ne clamet contra te ad Dominum, & fiat tibi in peccatum.* Ante septimum igitur annum licebat cuique repetere à debitore, quod mutuo dederat: accedente septimo anno, nihil in perpetuum fas erat repetere: & propterea cautiore erant Hebræi in mutuo dando, & in repetendo diligentiores.

Anno item septimo liber Deuteronomij, iussu Domini, legebatur. Deuteronom. 31. *post septem annos, anno remissionis in solemnitate Tabernaculorum, convenientibus multis ex Israel, ut appareant in conspectu Domini Dei tui, in loco quem elegerit Dominus, leges verba legis huius coram omni Israel audientibus eis, & omni populo congregato. Voluit Deus, ut omnes legem audirent, quod docerentur quid facere, quidve fugere, & cauere deberent.*

Dubium quæstionis est, quomodo septimus annus computaretur? an ab emptione serui, aut à debito contracto, an potius ab altero septimo anno? Numerabatur à septimo anno, ita ut omnibus esset vnus, & idem annus septimus: nam ab eo anno, quo ingressi sunt Hebræi in terram à Deo promissam, computare cœperunt annos per septenarios, & in illo primo anno cœptus est primus septenarius, Leuit. 25. *quando ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis, sabbatizet terra sabbatium Domini, sex annis feret agramentum, & septimo anno sabbatizetis terram.* Quamobrè quò propior erat annus septimus, eò minoris serui vendebantur, & eò pauciores inueniebantur, qui mutuo darent: nã avari à mutuo dando erant alieniores.

Caput XXI.

De Anno quinquagesimo, quem lex Moysis Iubilæum appellat.

Leuitici 25. *Lex est talis: Numerabis quoque mihi septem hebdomadas annorum, id est, septies septem, quæ coniunctæ faciunt annos quadragintano- uem, & clanges buccina mense septimo; Septimo die mensis propitiationis in vniuersa terra vestra, sanctificabisque annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ tue. Ipse enim est Iubilæum.* In hoc anno possessiones olim venditæ, ad veteres dominos sine pretio redibant. Ibidem, *Reuertetur homo ad possessionem suam, & vnusquisque redibit ad familiam pristinam, quia Iubilæus est, & annus quinquagesimus.* Hinc fiebat, ut quò magis instaret annus quinquagesimus, eò minoris agrî, vineæ, atque oliueta venderentur. Ibidem: *Quantò plures anni remanserint post Iubilæum, tantò crescit, & pretium: & quantò minus temporis numeraueris, tantò minoris, & emptio constabit: tempus enim frugum vendet tibi, ac si dicat, venditor non vendidit tibi ipsam rei substantiam, sed tempus fructuum colligendorum.* Deinde, hic annus erat perfectæ libertatis: nam vsu veniebat interdum, ut seruus Hebræus septimo anno ad libertatem pristinam non rediret, quia eam contenebat; & nihilominus quinquagesimo anno velle, nollet,

libertatem recuperabat cum vxore, & filijs. Exodi 21. *Si emeris seruum Hebræum, sex annis seruet tibi, in septimo egredietur liber gratis. Quod si dixerit seruus, Dilige Dominum meum, & vxorem, ac liberos, non egrediar liber; offeret enim Dominus Digi, & applicabitur ad os tuum, & posses, perforabitque aurem eius subula, & erit ei seruus in seculum vsque ad annum quinquagesimum.* Rationem huius legis iam supra reddidimus.

Hoc loco quæri solet, An quinquagesimus annus numeraretur à die, quo quis possessionem vendebat? *Minimè:* nam sicut septimo quoque anno, altera annorum hebdomada numerari incipiebat, ita finito quinquagesimo anno, alij quinquaginta anni incipiebant computari. Quare totum tempus apud Hebræos in septenarios annos, & quinquagenarios diuidebatur, ita tamen, ut semper vterque numerus integer esset. Primus annus quinquagesimus successit ab ingressu in terram à Deo promissam, vltimo septenario hebdomadæ annorum, & vnus annus remissionis alterum consecutus est: deinde annus primus secundi quinquagenarij, qui numerari incipiebat, ut fieret secundus Iubilæus, fuit secundus octauæ annorum hebdomadæ, atque ita deinceps in reliquis.

Quæri etiam solet vnde dictus sit Iubilæus annus? Quidam opinantur deductum esse hoc nomen à Iubal, primo musicorum instrumentorum auctore; Alij verò, à Iobel, quod Hebræis significat cornu arietinum, vel ipsius sonitum: & dictum esse Iubilæum, quòd tali cornu eo anno clangerent Hebræi: nam cum eo anno quinquagesimo perfectæ libertas esset debitorum, possessionum, & seruatorum, remittebantur debita, possessiones restituebantur, serui libertate donabantur, ideo in maxima totius populi frequentia, & celebritate buccinis clangebatur: atque id fiebat anno quadragesimo nono mense septimo, in decima die eiusdem, quo celebritas expiationis colebatur; ut notum esset omnibus, annum proximè sequentem esse Iubilæum. Et ideo dicitur: *Sanctificabisque annum quinquagesimum, id est, populum præparabis ad celebritatè anni quinquagesimi: nam sanctificare in sacris literis, aliquando idem est, quod præparare.* Vnde apud Isaiam Dominus: *Ego mandavi, inquit, sanctificatus meus, hoc est, Medis, & Persis, quos præparavi, ut deleant imperium Chaldæorum.* Erat hic annus typus, & figura gratuitæ remissionis, & liberationis peccatoribus annunciandæ per Euangelium Christi Domini.

P R A E C E P T A.

Caput XXII.

De ijs, quæ lege veteri immunda censentur. & primum de cibis immundis, siue de ciborum delectu.

Leuitici capite vndecimo, & Deuteronomij decimoquarto prohibuit Deus certos ci- bos, alios verò concessit. Permisit quidè iudæis, ut vesce-